

Wommelgemse Heemkundige Kring "De Kaeck" VZW

MEDEDELINGENBLAD

Afgiftekantoor : Wommelgem
P608269

Ledenblad: december-januari 2024/2025 - nummer 414
Tweemaandelijks tijdschrift, verschijnt op 1 februari, 1 april, 1 juni, 1 augustus, 1 oktober, 1 december
Oplage : 160 expl.
ISSN=0777-804X

Verantwoordelijke uitgever: Eddy Smits- Schaarbosstraat 10 – 2160 Wommelgem – tel.: 03 354.40.72
e-mail: eduard.smits@skynet.be - "W.H.K. De Kaeck www.dekaeck.be - Bankrekening : BE12 9799 5205 4092

TE NOTEREN:

- 3 januari : Eerste Vrijdagwandeling omgeving Vorselaar-Poederlee
- 13 januari : Viering "Verloren Maandag"
- 7 februari : Eerste Vrijdagwandeling omgeving Putte-Stabroek & Zandvliet

SCHENKINGEN

* Marijke Verelst (Echtg.Voorspoels) schonk ons een doosje met "goede punten" uit lang vervlogen schoolse tijden. Een "goed punt" had verschillende vormen. Soms gewoon een kaartje met het woord "goed punt" erop, soms een kaartje met een afbeelding van een heilige en wellicht ook nog andere vormen. Onze "goede punten" komen zeker uit een katholieke school: een afbeelding van een heilige met toepasselijke Latijnse spreuk.

*Danny Cami schonk ons een glazen alcoholmeter die vroeger door zijn vader gebruikt werd bij het artisanale wijn maken van allerlei vruchten.

NECROLOGIE....

Met ontsteltenis vernamen we het overlijden van ons lid en medewerker Rudi Vergauwen op 20 november. Een bijzondere medewerker: hij was de man die de lay-out van onze publicaties (boeken) verzorgde en ook ons

viermaandelijks tijdschrift "De Krijter" drukte.

Rudi was een aangename, brave man die evenwel schalks uit de hoek kon komen en heel wat vrienden aan het lachen bracht.

Een zwaar verlies voor onze kring! Aan Lieve en de familie bieden wij ons innig medeleven aan.

WAT VOORBIJ IS

Erfgoedfietstocht

Een 20-tal leden kwamen opdagen om samen met onze voorzitter de erfgoedfietstocht door de gemeente te rijden. 't Werd een aangename tocht waarbij de voorzitter bij de verschillende "ankerpunten"¹ nog wat meer wist te vertellen dan hetgeen er op de "gele bordjes" staat. We stelden vast dat deze "gele bordjes" soms wel heel onoordeelkundig geplaatst werden en eentje zelfs niet "leesbaar" omdat het binnen een afgesloten domein staat. Ook leek het onze deelnemers nuttig te zijn om hier en daar een "wegwijzer" te zetten

¹ Ankerpunt: plaats of gebouw waarover wat te vertellen viel en waar er zich een "erfgoed bord" bevindt

om zeker niet “verloren” te rijden.

Erfgoedwandeling

Ook hier een twintigtal leden die meewandelden langs de nog bestaande “monumenten” of plaatsen waarover toch iets te vertellen viel. Een mooie wandeling door het dorpscentrum waar men toch even kon stilstaan bij plaatsen die vroeger iets betekenden voor de Wommelgemnaar.

Erfgoedprijs

Door het “Lokaal Bestuur” werd het project erfgoedwandeling en -fietsocht ingediend bij de provincie om mee te dingen naar de erfgoedprijs. Positief was alvast dat het project weerhouden werd en een nominatie in de wacht sleepte. De erfgoedprijs zelf en ook de publieksprijs gingen evenwel naar andere projecten. Toch een dikke proficiat aan ons “Lokaal Bestuur”, medewerkers van “Vrije Tijd” en, niet te vergeten, onze voorzitter, voor dit initiatief!

Teerfeest

Zaterdagavond 23 november schoven we, samen met de ingeschreven leden, aan tafel ter gelegenheid van ons jaarlijks teerfeest. 't Werd een heerlijke avond : het eten smaakte verrukkelijk (zowel de vis- als de vleeschotel) en tijdens de maaltijd was een “babbel” met de medeleden meegenomen. Meer moet dat niet

zijn alhoewel sommigen dat streepje achtergrondmuziek er toch graag bij hadden gehad.

VERLOREN MAANDAG

Wij vieren, getrouw aan de traditie, op 13 januari “verloren maandag”. We bieden onze leden een worstenbrood of appelbol aan tegen de schappelijke prijs van respectievelijk 5 en 4 Euro. Het worstenbrood en/of appelbol kan afgehaald worden op 13 januari tussen 18 en 19u in het documentatiecentrum.

Maar je kan het ook ter plaatse met een goede tas koffie of thee verorberen (aan een al even schappelijke prijs). We maken er in ons documentatiecentrum een gezellig “onder onsje” van. Uiteraard moet je hiervoor inschrijven en dat kan tot 31 december. Uw inschrijving is definitief wanneer het verschuldigde bedrag gestort is op onze rekening met vermelding of je een worstenbrood of appelbol wilt, hoeveel je er wilt, en of je ze komt afhalen. Onze bankrekening : BE12 9799 5205 4092

LIDGELDEN 2025

Reeds enkele leden hebben zich in orde gesteld met het lidgeld voor 2025, onze dank hiervoor! Leden die hun lidgeld nog niet in orde hebben gebracht, doen dit best nog deze maand. Bij beslissing van de Algemene Vergadering van februari 2016 bedraagt het lidgeld 15,-€ per persoon, ereleden betalen 25,- €. U kunt dit bedrag overschrijven op de rekening van de Heemkundige Kring BE12 9799 5205 4092 met vermelding “lidgeld 2025” (Schatbewaarder N. Heylen, De Reet 6, 2160 Wommelgem - tel.03 353.20.13)

EERSTE VRIJDAGWANDELINGEN JANUARI EN FEBRUARI 2025

Vrijdag 3 januari 2025

Wandelen van Vorselaar naar Poederlee en terug naar Vorselaar.

We vertrekken met bus 420 om 09.07 uur aan de halte Wommelgem Dorp (Puntzak) in de Welkomstraat (wees 10 minuten voor vertrek aan de halte aub). We rijden tot de halte Vorselaar Doornboom waar we rond 10.03 uur toekomen en we de wandeling beginnen. Deze leidt ons door de bossen van Vorselaar en Poederlee tot in het centrum van Poederlee.

Onze picknick eten we op in de Café In den Hemel in Poederlee. Na de middag wandelen we weer door het bos naar Vorselaar.

De terugweg gebeurt vanuit Vorselaar met bus 420 maar in de ander richting. Terug rond 17.00 uur.

7 februari 2025.

Deze wandeling gaat van Putte-Stabroek naar Zandvliet

en terug. Ze leidt ons langs het Ravenhof, Moretusberg, De Stoppelbergen, ... naar Zandvliet en terug naar Putte-Stabroek langs de Ruige Heide.

We vertrekken met bus **141** van **08.29 uur** aan de halte Wommelgem Dorp (Kaakstraat) (wees 10 minuten voor vertrek aan de halte aub) tot halte Wijnegem Dorp. Daar nemen we bus **780** om **08.50 uur** richting Stabroek. We stappen af aan halte Kapellen Dorp waar we rond om **10.03 uur** bus **72** naar Putte-Stabroek nemen. Daar komen we toe om 10.12 uur aan de halte Moretuslei om aan onze wandeling te beginnen. Onze picknick eten we in Manège Dennenhoeve in Zandvliet (bij voorkeur contant betalen aub). Na de middag wandelen we terug naar Putte-Stabroek langs de Ruige Heide om er met dezelfde bussen richting Wommelgem terug naar huis te gaan. Terug rond 17.00 uur.

Meebrengen: regenkledij, buskaart, stapschoenen, picknick, geld voor dranken. De afstand is gewoonlijk ongeveer 15 km. Flyers met alle informatie over deze wandelingen zijn te bekomen aan het loket van de sportdienst in het Brieleke.

Opgelet : vanaf 6 januari veranderen er een aantal lijnnummers en ritten bij De Lijn. Op dit ogenblik weten we nog niet of en welke veranderingen er voorzien zijn.

MET FEMMA OP HET KERKHOF.....

Samen met de dames van "femina" bezochten we het kerkhof... Onderstaand verslagje werd ons toegezonden door femina.

Dinsdag 5 november : bezoek aan kerkhof, kerk, pastorie
Met 25 dames en heren luisterden we naar de interessante uitleg van Eddy Smits, voorzitter van de Heemkundige Kring. Wat een "aparte" maar fijne middag. Een verrijkende tocht over ons kerkhof dat vroeger aan de "Vremderweg" gelegen was voor het Sint Damiaanstraat heette. Nuttige, aangename en soms lugubere weetjes over spoken, lichtjes, schijndood..... en een beetje geschiedenis. Na het kerkhof nog wat uitleg over grafstenen rond de kerk, waar vroeger het kerkhof was. Daarna is onze groep hartelijk ontvangen op de pastorie voor koffie en gebak door "la mama" Chris Ghielens, in schort van de mama en koffie opgegoten in de koffiepote van de grootmoeder, servies met verhalen achter, hoe charmant was dat? De afwas was een kleine wederdienst. Een toffe middag in eigen gemeente.

GEWILD MET KERSTMIS : HULST EN

MARETAK

De hulst, ook steekpalm of kattendoorn, past in de huiskamer gedurende de kerstdagen. Men herkent hem aan zijn eivormige, glanzige, harde bladeren. Die, vooral

aan de laagste takken van stevige stekels voorzien zijn, en aan mooie gladde en harde rode bessen die in de oksels van die bladeren zitten. Die bessen vertonen zich eerst in november en groeien uit de heldere, witte bloemen die men in mei en juni mocht bewonderen.

Vroeger namen de meisjes een hulstblad, telden de stekels en prevelden onderwijl " Vrijster blijf ik, trouwen doe ik, naar het klooster ga ik". Het laatste stekeltje bepaalde de toekomst.

In Frankrijk wordt de volgende legende verteld. "God had het gladde en geurige laurierblad gemaakt en het viel in de smaak in een kooksel! Satan steeds ijverzuchtig wou het Hem nadoen maar hij gelukte er slechts in hulst te maken, een blad met stekels !

De mistletoe of maretak (van *mare* = boze geest) (vogellijm) is een heel wonderlijke plant. Hij leeft op andere gewassen. Op de grond kan de plant geen wortel schieten en zich ontwikkelen. Hij komt meestal voor op appelbomen, meidoorn of de populierenfamilie. In ons land was hij vrij zeldzaam maar thans zie je hem overal. Het is geen wonder dat het volk de "maretak" in vroeger eeuwen heksenbezem noemde. De plant ziet er ook precies zo uit, alsof hoog in de kruin van een boom een heks haar bezem had laten vallen. Altijd heeft de maretak in de bijgelovige belangstelling van het volk gestaan en men maakte er allerlei dranken van, o.a. een liefdesdrank of philtrum.

In oude tijden werd de mistletoe of maretak door Germanen en Angelsaksen als offerande versierd met gouden eikels, als groet voor het komende jaar naar vrienden en kennissen in den omtrek gestuurd. Veel later werd deze in enkele landen boven de kamerdeur gehangen en wanneer dan een jongen en een meisje gelijktijdig de deur in kwamen, dan mocht de jongen het meisje een zoen geven. Tegenwoordig in onbruik geraakt, wie hangt er nu nog een maretak boven zijn deur?

DECEMBER (KINDER)FEESTAAND

December begint met het feest van Sinterklaas. Voor de jeugd kan men dit opdelen in de tijd dat men nog in

Sinterklaas geloofde en de tijd dat men wist wat er echt aan de hand was. Er was dan plots een boekje aanwezig waaruit men dan speelgoed kon kiezen ... In het geval van niet weten, zette je de avond voordien een schotel met een suikerklontje en een wortel (of soms een raap die we in een veld gingen uittrekken, iets wat heden bijna niet meer te vinden is) voor de ezel. De volgende morgen vond men dan speelgoed en snoep.... Wanneer men wist dat het allemaal nep was, werd het voor ons een "sport" om uit te zoeken waar onze ouders het speelgoed verstopt hadden. Eerst was het eenvoudig want het stak in de kleerkast op hun slaapkamer. De volgende jaren werd het moeilijker maar uiteindelijk werd het toch gevonden op vader zijn duivenkot.

In die tijd kon men Sinterklaas gaan bezoeken in de Grand Bazar in Antwerpen. Een massa kinderen met hun ouders stonden aan te schuiven Om met de sint op de foto te gaan. Daarna kreeg men een speelgoedje, een metalen ding waarmee men een klik klak geluid kon maken. Vermits iedereen dat tegelijkertijd en zonder ophouden deed werden de ouders en de winkelbedienden er gewoon gek van ... Men kon ook via KWB Sinterklaas en zwarte Piet thuis laten komen. Wij woonden een beetje achterin en bij ons kwamen ze op het laatst. Het was de gewoonte dat ten minste de begeleiders al eens een borreltje kregen en blijkbaar zwarte Piet ook. Toen ze bij ons toekwamen was het al donker en zwarte Piet wilde aan het raam van de woonkamer komen kloppen. Plots hoorden we binnen "G..verdoeme wie legt er naa zoewiet op deez pleuts" ... hij was in de vijver gesukkeld. De sfeer was gezet en ook de grotere jongens moesten het verhaal van braaf zijn slikken. Tot één van ons bij Sinterklaas de elastiek van zijn baard bemerkte en begon te lachen. Dat viel niet in goede aarde en de sint waarschuwde ons dat stoute kinderen niks zouden krijgen. Geen probleem want de volgende morgen was ook ons bordje gevuld ...!

De tijd voor kerstmis wordt de advent genoemd. Dit was een tijd waarin de gelovigen zich klaar maakten voor het kerstfeest. In het verleden was dit iets geheel anders dan het uitzoeken van een kerstboom en de daartoe benodigde versieringen. Ook kerstmarkten waren niet zo algemeen als tegenwoordig.

Voor de schooljeugd betekende dit dat de pastoor verwachtte dat ze elke dag naar de mis zouden komen. Om dat aan te moedigen (en te controleren?) werd er een blad bezorgd waarop elke dag een zegeltje gekleefd diende te worden. Dat zegeltje kon men bekomen bij het einde van de mis. Dan stond er aan de uitgang van de kerk een mandje met de zegeltjes van die dag. Het

gebeurde dat er niet voldoende zegeltjes waren en dan moesten sommige kinderen die wel naar de mis geweest waren zonder zegeltje naar huis en geraakte hun blad dus niet vol. Ook toen al waren er kinderen die meer dan één zegeltje meenamen voor een of meer afwezige vriendjes. Indien men geen zegeltje kon bemachtigen was klagen geen oplossing ... men kreeg geen gehoor. Idioot eigenlijk want een vol blad met zegeltjes leverde absoluut NIETS op. Nog maar eens een voorbeeld hoe de kerk kinderen met "lokmiddeltjes" naar de mis probeerde te krijgen.

Nieuwjaar zingen is een folkloristisch gebruik, dat vooral voorkomt in de Antwerpse Kempen. De traditie stamt uit de tijd dat armen rond deze tijd van het jaar hoopten op wat vrijgevigheid van rijkere burgers voor eten of warme kleding, in ruil zongen kinderen een lied.

De kinderen komen dan nieuwjaar wensen aan de voordeur, zowel bij particulieren als bij handelaars, en zingen meestal een kort en krachtig liedje. Traditioneel wordt "Nieuwejaarke Zoete" gezongen, maar sommige kinderen maken een variatie hierop. De liedjes worden ingekort, zodat de kinderen sneller van deur tot deur kunnen gaan.

Zoals de meeste kinderen hadden wij een zak op de buik hangen, opgehouden door een lintje rond de hals. Daarin ging het snoep en geld. Wanneer de zak vol was, moest men naar huis om hem leeg te maken. Vermits onze ouders in het dorp onderweg waren met soep konden wij de zak leegkappen in een kartonnen doos en zonder ophoud verder zingen.

Thuis ging alles in een kartonnen doos. Appelsienen, verpakt snoep en geld werden er eerst uitgehaald. Systematisch werden de koeken opgegeten. Eerst de geglazuurde, dan de andere. Na verloop van tijd bleven enkel nog gebroken, weinig krokante koekjes en heel dikwijls nog niet teruggevonden geld over. Wat een heerlijke tijd !

